

Тобто, суб'єкти владних повноважень, які мають повноваження щодо здійснення режимних заходів, зобов'язані вжити міри по забезпеченню прав і свобод громадян та національних інтересів, в свою чергу фізичні і юридичні особи повинні утриматись від вчинення заборонених дій. Кожен адміністративно-правовий режим є самостійним правовим інститутом з певним набором правових заходів, який покликаний регулювати коло правовідносин в певній, особливо важливій для держави сфері. Таким чином утворюється особливий правовий «вакуум» у якому діють особливі правила, за порушення яких учасники режиму притягуються до відповідальності. Адміністративно-правовий режим являє свого роду набором певних правових засобів, яким держава регулює окремі сфери відносин.

Отже, враховуючи вищенаведене, можна зробити висновок, що адміністративно-правовим режимом є передбачена законом сукупність заходів адміністративно-правового впливу, що встановлюють межі поведінки, визначають заборони та обмеження щодо вчинення окремих дій, забезпечується засобами державного примусу, яким наділені компетентні органи чи особи, метою якого є забезпечення безпеки держави в цілому або в окремій, важливій для неї сфері діяльності.

БАБЕНКО О. І.

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри адміністративного та фінансового права

ОСОБЛИВОСТІ АДМІНІСТРАТИВНОГО НАГЛЯДУ ЗА ОСОБАМИ, ЗВІЛЬНЕНИМИ З МІСЦЬ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

Право, як загальна форма й офіційний чинник свободи суспільства, за останні роки все більше отримує визнання в українській державі. Це є закономірністю у розвитку української державності, оскільки «прорив» української громадянської свідомості до демократії, громадянського суспільства, лібералізації економіки і політики тягне за собою актуалізацію ідеї свободи, справедливості і соціального компромісу. Адміністративна реформа, що вже тривалий час здійснюється в Україні, спрямована на зміцнення демократичних засад державної влади, для якої гідність особи, її права та свободи, справедливість є найвищими цінностями. Важливою умовою створення правової держави є надійний громадський порядок, при якому громадяни впевнені, що їхні права та свободи достатньо захищені та гарантовані державою (Ярмак Х. П.

Адміністративний нагляд за особами. Звільненими з місць позбавлення волі // Південноукраїнський правничий часопис: Щоквартал. наук. журн. — 2009. — № 1).

Відповідно до ст. 64 Конституції України конституційні права та свободи не можуть бути обмежені, крім випадків, чітко визначених Конституцією України. Одним із засобів захисту прав, свобод та законних інтересів фізичних та юридичних осіб, охорони громадського порядку та гарантування громадської безпеки є адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі, що також є одним із методів адміністративної діяльності міліції, на чому неодноразово наголошувалось в юридичній літературі (Бандурка О. М. Заходи адміністративного припинення в діяльності міліції: Дис. канд. юрид. наук. — Х.: Укр. юрид. академія, 1994. — 158 с.).

Адміністративний нагляд — це система тимчасових примусових профілактичних заходів спостереження й контролю органами внутрішніх справ за поведінкою окремих осіб, звільнених з місць позбавлення волі. Його метою є запобігання повторному вчиненню вказаними особами злочинів і здійснення виховного впливу на них. Порядок встановлення й виконання адміністративного нагляду регламентується Законом України від 1 грудня 1994 р. «Про адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі» (далі — Закон), до якого пізніше було внесено цілий ряд змін та доповнень. У 2003 р. наказом Міністерства внутрішніх справ України № 1303/203 була затверджена Інструкція про порядок організації здійснення адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі. Аналіз Закону та Інструкції показує, що піднаглядні мають усю повноту соціально-економічних, політичних та особистих майнових і немайнових прав, гарантованих Конституцією України та іншими законами.

Гарантією забезпечення можливості використання піднаглядними своїх прав і свобод, на думку А. П. Головіна, є закріплені у законодавстві принцип індивідуалізації застосування обмежень (Головін А. П. Діяльність міліції щодо забезпечення конституційних прав та свобод людини і громадянина // Всеобщая декларация прав человека как международный стандарт правового положения личности в Украине: Сборник материалов научно-практической конференции. — Луганск: РИО ЛИВД, 1999. — С. 240–246). Вони обираються для піднаглядного, виходячи з його особливостей, характеру й спрямованості скоєних ними у минулому злочинних діянь, його способу життя та поведінки, сімейного стану, звичок, схильностей, кола знайомих, місця й особливостей роботи та інші обставини.

Одним із головних завдань адміністративного нагляду за особами, звільненими з місць позбавлення волі є їх ресоціалізація та соціальна

адаптація. Так під ресоціалізацією ст. 6 Кримінально-виконавчого кодексу України розуміє свідоме відновлення засудженого в соціальному статусі повноправного члена суспільства; повернення його до самостійного загальноприйнятого соціально-нормативного життя в суспільстві (Кримінально-виконавчий кодекс України // Відомості Верховної Ради України. — 2004. — № 3—4. — Ст. 21.). Необхідною умовою ресоціалізації є виправлення засудженого, що проявляється в процесі позитивних змін, які відбуваються в його особистості та створюють у нього готовність до самокерованої право слухняної поведінки.

У свою чергу, соціальна адаптація — це комплекс правових, економічних, організаційних, соціально-психологічних та інших заходів, що здійснюються щодо звільнених осіб з метою пристосування до умов соціального середовища, захисту їхніх прав та законних інтересів (Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України / Автор-упорядник В. П. Тимошук. — К.: Факт, 2003. — 496 с.).

Умови і порядок надання всебічної допомоги особам, звільненим із місць позбавлення волі, визначені Законом України «Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк», який набув чинності з 9 грудня 2012 року (Про соціальну адаптацію осіб, які відбувають чи відбули покарання у виді обмеження волі або позбавлення волі на певний строк :Закон України від 9 грудня 2012 р. // Офіційний вісник України. — 2011 р., № 28, стор. 21, ст. 1154).

Сьогодні в Україні про колишніх засуджених піклуються 35 центрів соціальної адаптації, притулків різних форм власності (комунальної, недержавної), головне завдання яких полягає в наданні всебічної допомоги громадянам, котрі відбули кримінальні покарання.

Отже, можна стверджувати, що адміністративний нагляд за особами, звільненими з місць позбавлення волі, є важливим видом заходів адміністративного примусу. І хоча ці заходи можуть обмежувати права окремих громадян, проте, вони направлені на встановлення громадського порядку та забезпечення прав та свобод громадян, а також виправленні та наданні певної допомоги щодо осіб, звільнених з місць позбавлення волі.